

Лора Лазар

ВЕСЕЛОТО ГРОБИЩЕ

София, 2013

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Лора Лазар, автор, 2013
© Издателство „Изток-Запад“, 2013

ISBN 978-619-152-303-0

ЛОРА ЛАЗАР

ВЕСЕЛОТО
ГРОБИЩЕ

Бончо Гладатора я видя да се промъква зад гърба му и застина – приведен към гроба, а в ръцете си стискаше сноп плевели. Знаеше си, че така изглежда смъртта – старица, която бавно се приближава към него, за да вземе искрата му. Сянката ставаше все по-голяма, разстилаше се наоколо, плъзгаше се змийски пред него и той очакваше последния си миг, когато тя ще го обгърне с мрак и лед.

– Бончо, що дириш тук по залез? – чу зад себе си дрезгавия ѝ старчески глас.

Знаеше си, че не се ходи по мръкване на гробището. Но не го беше страх от мъртъвци, вампири и таласъми, а само от смъртта.

– Хвана ме – прошепна той, а му се искаше да вие толкова силно, че да изплаши дори нея. Изправи се, но без да се обръща. Адамовата му ябълка хем искаше да изскочи от него, хем го затискаше и той не можеше нито да я спре да подскача, нито да диша.

– Бончо, ти да не си глух бе? – попита отново Оная.

– Свършвай по-бързо! – промълви Бончо Гладатора.

Сянката не отговори, заобиколи гроба от другата страна и застана пред него. Нямахше да я погледне. Дори стисна очи.

– С Минка ли разговаряш? – попита го Старицата, а в гласа ѝ имаше благост и съчувствие.

Доплака му се. Дали от миризмата на мащерка и равнец, които идваха от нея, дали заради Минка, покойната му съпруга. А ако беше честен, и от жал към себе си.

– Ти чуваш ли ме бе? – повиши глас Оная и го удари леко през ръцете със сопата, която носеше.

Бончо Гладатора изпусна плевелите и погледна напред с премрежени очи. Стари, но здрави туристически

обувки, черна рокля, а върху нея бе накриво закопчана бежова домашноплетена жилетка. Пред него стоеше Глухата Марина, над осемдесетгодишна бабичка, майката на Щурата Стела. Възрастната жена бе дребна, но изправена. На главата ѝ бе поставена евтина сламена шапка, скриваща лицето ѝ. През рамо носеше платнена торбичка, от която се подаваха стръкове бял и жълт равнец.

– Бончо, урочасан ми се виждаш – каза старицата. – Да ти бая ли против уроки?

– Няма нужда, лельо Марино – със силен глас извика той. – Бях се умислил.

Бончо Гладиатора се наведе и отново събра плевелите, които бе изскубал от гроба на жена си.

– Носиш ли вода? – попита го Глухата Марина и бързо добави. – Авино?

Той само кимна и посочи с ръка кошницата до паметника. Събра на купчина плевелите, обхвана ги с две ръце и тръгна към края на селското гробище, за да ги остави да изсъхнат, докато ги разнесе вятърът из баира.

Слънцето се беше хързунало по ръба на Голямата могила към Орташкото дърво, където щеше да изчезне, като посипе околността с жарава. Сянката на самораслата круша-дивачка се удължаваше бързо и покриваше тревясалото пространство, което разделяше гробището на две неравни половини. Дългите сенки на каменните паметници се прехвърляха върху съседния гроб и ги обвързваха в една сива, но здрава верига. С изключение на Прокълнатия гроб...

Бончо Гладиатора неволно погледна в тази посока и се озадачи. Гробът бе встрани от останалите и имаше посивял дървен кръст, килнат настрани. От единия край бе хлътнал толкова, че при силен дъжд се образуваше дълбока локва. Близо до кръста бе поставено яйце.

Не се съдържа и тръгна натам. Огледа яйцето, не посмя да го вземе, но му се стори, че е истинско. Само прошепна:

– Космическото яйце...

Нима някой му припомня тайната на Прокълнатия гроб? Огледа се. Глухата Марина идваше към него, стиснала здраво бутилката с вино. Отдалеч му извика:

– Прелях гроба.

Не ѝ отвърна. А и бабичката не знаеше тайната. Бончо гледаше яйцето, а спомените му се подреждаха като имената в учи-

лищен дневник – погледът му се движи бързо надолу, надолу, докато се запъне на някое име. Не усети кога възрастната жена се бе приближила до него. Само ѝ посочи с ръка забравения гроб. Глухата Марина пъргаво се наведе, сграбчи яйцето и го хвърли към близкия гъсталак. Не чуха шум от падането.

– Черна магия – изрече бързо старицата, завъртя се около себе си, прекръсти се три пъти, пое дълбоко дъх и надигна бутилката.

В този момент прозвъня камбаната на параклиса. Биеше на умряло – бавно и продължително.

Сега и двамата се прекръстиха. Погледнаха към баира, където залезът бе потопил в кървавочервено село Кралево.

2

Поколеба се. Напоследък често ѝ се случваше. Остарявам, помисли си тя. Преди години изобщо нямаше да се колебае. Неслучайно ѝ викаха Щурата Стела. Нейният прякор го измисли единствената ѝ любов – Коко Хлопката.

От малка играеше само с момчетата. Не я вземаха на сериозно, но тя винаги се мъкнеше с тях, търпеше подигравките им и все искаше нещо да им докаже. Веднъж дори се опита да пикае права, а майка ѝ дълго се смя, когато се върна вкъщи с мокри гащички.

Остарявам, отново си помисли тя. Щом се връща все назад, значи няма какво да я чака напред.

Стела се ослуша, но долови само доволно пръхтене откъм конюшнията. Тя се наведе към металното корито, в което се отразяваха оранжевите пламъци от небето. Стри между дланите си няколко стръка маточина и ги пусна във водата. После се съблече бързо и се потопи във водата. Обичаше да се къпе със слънчева вода, напоена с аромата на билки. Отпусна се назад и тогава усети нервната вълна, която премина през корема ѝ. Беше страх, неистов страх, който я остави без дъх.

Та се изправи и се огледа. Двуметровият стобор, изграден от камъни, скриваше двора откъм улицата. Старият орех хвърляше тъмна сянка върху тревата. Колелото от каруца, саксиите с „Дебела Мара“, стомните, наредени в ниши по стобора – всичко бе на мястото си. Но все пак усещането, че някой я наблюдава, не я остави.

Тя изскочи от коритото и на бегом влезе в къщата. Грабна пушката си, зареди я и отново излезе на двора. Не откри никого. А страхът ѝ изчезна толкова неочаквано, колкото внезапно се бе появил.

Остарявам, за кой ли път си помисли тя. Дано никой не я е видял така – гола и с пушка в ръка да се шура из двора. Ще има да я поднасят всяка вечер в кръчмата на Мазачо. Наистина е Щурата Стела!

Влезе вътре и тогава чу камбаната. Майка ѝ още не беше се върнала. Ами ако тя е... Не довърши. Облече се набързо и хукна към параклиса.

3

Междуградският автобус го изтърси на разклона за Кралево към седем вечерта. Траян се огледа, но шосето беше пусто. Вероятността някой да го вземе на стоп би била осъществима, ако изобщо минаваха автомобили по пътя. Той постоя около десетина минути, изпуши две цигари, но нямаше движение нито в едната, нито в другата посока. Реши да върви, докато не е мръкнало. Натовари на едното рамо лаптопа, на другото – сака, а в дясната си ръка тътреше огромен куфар на колелца. Трудно придвижване, но трябваше да извърви само шест километра до Кралево.

Той сложи слънчевите си очила, защото залезът го заслепяваше. След два завоя реши да си почине и тъкмо извади цигарите, когато покрай него мина стара лада. Траян размаха ръце, но автомобилът бързо се скри зад завоя. Явно жителите на селото не знаеха какво е взаимопомощ на пусто място на сред Балкана. Ще върви бавно и мъчително като декабрист по безлюдните пътеки на далечното си заточение.

Всъщност не му тежеше да върви, защото тренираше редовно във фитнеса на две преки от дома му. Беше го яд, че мъкне толкова багаж. Не знаеше колко време ще остане при баба си, а и записките по дипломната му работа бяха обемисти.

Кraleво се показва изведнъж. Бе разположено близо до върха на планината. От горния край на селото започваше огромна борова гора, която потъваше някъде надолу по баира. Сред зелената се виждаха къщите и високите каменни стобори, кои-

то ги заобикаляха, бялата едноетажна постройка на училището, разположено в самия център на селото. Имаше и сателитни чинии, изненада се Траян. Явно цивилизацията е дошла и до тук.

Той тръгна по калдъръмените улици на селото, мина покрай кметството и тогава чу звънтежа на камбаната. Ами ако баба му Бенда е... Не довърши мисълта си, но ускори крачката си по стръмните улици, където някъде край боровата гора бе разположена къщата на рода му.

4

Велизар Вампоров тъкмо заключваше кметството, когато ладата мина покрай него. Бе стар модел, май седмица, но добре запазен. Автомобилът бе претоварен с вещи – и вътре в купето, и на багажника отгоре, а имаше и ремарке. Някой искаше да се засели в селото. Не видя добре кой е в колата, но приличаше на циганско преселение. Няма как да стане! В селото нямаше нито един циганин. Нямаше и кражби. Никой не заключваше нито двора, нито къщата си. И така щеше да бъде, докато Вампора е кмет на това село! На няколко пъти отделни семейства се опитваха да се установят в Кралево, но не им позволяваха дори да отдъхнат, а камо ли да пренощуват. Момчетата от ловната дружинка си знаеха работата, още щом се пуснеше новината, че идват пришълци. От три години никой не се осмеляваше да пристъпи мерата на село Кралево. Няма как да стане и сега!

Вампора тръгна с бързи крачки в посоката, в която зави ладата. По тесните калдъръмени улици на селото се караше бавно и внимателно. Бе убеден, че ще настигне автомобила.

Кметът зави в първата пресечка и видя, че старата лада е спряла, но с включен двигател. От нея излезе дребен мъж, който минаваше петдесетте, главата му бе обръсната, а облеклото му градско – тениска и дънки. Мъжът се огледа, опита се да надникне над стобора на Ружината къща, после извади някакъв лист и внимателно го разгледа. Вампора му махна с ръка, но мъжът се направи, че не го вижда. Хвърли листа в купето и отново потегли.

Пришълецът търсеше нещо, а никого не попита къде да го намери. Не беше циганин, значи беше иманяр, заключи Вампоров. Откакто преди години откриха Кра-

левското златно съкровище, тук често се навъртаха иманяри. При тях прилагаха същата процедура, както при циганите. На златотърсачите дори обръщаха хастарите на дрехите и багажа, за да не укроят някоя римска монета. И този нямаше да го огреят богатствата на Кралевското землище.

Вампора продължи подир чуждия автомобил. Дори леко разхлаби вратовръзката си, а потта избиваше по бялата му риза с къс ръкав. Когато задъхан изкачи баира, той видя, че пришълецът е спрял пред Прокълнатата къща. Имотът отдавна беше запустял, откакто... Дворът бе обраснал с лещак, къщата – еднотажна постройка – се губеше сред храсталаците, които препречваха пътя към входа ѝ. Прозорецът откъм улицата бе строшен от вятър и бури. Нима Прокълнатата къща има нов собственик? Но от кого я е купил? Доколкото той знаеше, имотът бе ничий, откакто...

В този момент телефонът на кмета звънна. Той го вдигна и това, което чу, го накара да се обърне кръгом и да тръгне към параклиса, за да бие камбаната.

Но тя прозвънтя няколко пъти задъхано, сякаш някой събираше гладни новобранци в столовата. Кой бе научил новината преди него? И кой си позволяваше да бие камбаната без неговото разрешение? И не по установения ред?

5

Аленото петно се появи неочаквано в горния десен ъгъл на платното. Нахлу през западния прозорец, огря в тъмнооранжево завесите, а когато стигна до статива, вече бе обагрено в тъмночервено. Застана точно над рогата на Краля, както в селото наричаха козела на Коко Хлопката.

От няколко дни Адриан Русев, по прякор Мазачо, рисуваше селския пръч. Онзи ден видя козела, който се катереше по скалите близо до Водопада, сподирян от няколко млади кози. Откъм ниското селският овчар Димо Вълкобореца напразно размахваше гегата из въздуха и крещеше:

– Момици ми се ядат! Само слез и ще ти ги откъсна! Ще ги панирам и ще ги изям! Ако ще Коко Хлопката да ме застреля! Ако ще всички кози да врецят от мъка по теб!

Краля се спря едва на върха, вдигна глава към небето и остана за миг, вторачен в слънцето. Тръсна брадата си няколко пъти, откъсна няколко листа от близката леска и после царствено тръгна надолу към стадото. Адриан искаше да нарисува точно този момент, когато козелът гледаше към висините, а около него се въртяха разноцветни светлини, образувани от пръските на падащата вода. Рогата на Краля изглеждаха позлатени от слънчевите лъчи.

Адриан посегна към бурканчето със златен варак, но не го откри на мястото му. Приблужи се към етажерката с боите, но точно този буркан липсваше. На кого му е притрябвало златото?

Мазачо беше кръчмар, бояджия и художник. Издържаше се от първите два занаята, а рисуването му хората от селото определяха като странна прищявка. Той си знаеше, че единствено това иска да прави – да рисува. Не беше учил, но от малък си драскаше по тетрадките различни образи. Отдаваше му се да прерисува от снимки – можеше да започне от окото на човека и да го докара до сериозна прилика. От три години започна да рисува пейзажи с маслени бои. Един писател, който прекара доста време в Кралево преди години, нарече картините му наивистични. Имало такъв стил в изкуството – наивизъм. Адриан Русев се изненада, че туристите, които се отбиваха в селото, понякога купуваха от закачените в кръчмата творби. А и той ги даваше евтино – на цената на две бутилки гроздова, но по кръчмарския ценоразпис.

Коко Хлопката на шега го нарече Мазача. После Бончо Гладиатора прочете, че има италиански художник Мазачо и на Адриан му лепнаха това име. Никой не можеше да се сърди на прякора, който му дават местните зевзеци. Ако протестираше, само щеше да си навлече нови закачки по свой адрес. Дори нарече кръчмата си „При Мазачо“.

Кръчмарят стана и излезе от приземната стаичка, която наричаше свое ателие. Прекоси двора и влезе през задния вход в кръчмата. Жена му Корнелия готвеше вечеря за семейството. Всичко изглеждаше наред и той отвори широко вратата откъм улицата. Върна се назад и едва тогава го видя. На земята имаше кръгло огледало, строшено на няколко парчета. Приличаше на стъклено цвете, сякаш някой го е счупил точно през средата.

– Корнелия – извика Мазачо към жена си, – кой е изтървал огледалото насред кръчмата?